

100 LET TURISTOVSKEGA KLUBA SKALA

PROGRAM IN KNJIŽICA POVZETKOV

Mojstrana, 2021

100 LET TURISTOVskega KLUBA SKALA: PROGRAM IN KNJIŽICA POVZETKOV

2021, GORNJESAVSKI MUZEJ JESENICE

Izdajatelj: Gornjesavski muzej Jesenice, enota Slovenski planinski muzej
zanj: Irena Lačen Benedičič

Lektoriranje: Katja Žvan

Oblikovanje: Eva Schmitt

Uredila: Irena Lačen Benedičič

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=48530179

ISBN 978-961-6467-61-2 (pdf)

Naslovnica: Prizor iz skalaškega filma v Kraljestvu zlatoroga, hrani SPM – GMJ.

VSEBINA

PROGRAM.....	5
KOLOKVIJU NA POT	6
OD TURISTOVskega DO ALPINISTIČNEGA KLUBA SKALA (1921–1941) /	9
FROM THE TOURIST CLUB SKALA TO THE ALPINE CLUB SKALA (1921–1941).....	9
dr. Peter Mikša	9
SLOVENSKI ŽENSKI ALPINIZEM MED OBEMA VOJNAMA /	10
SLOVENE WOMEN'S ALPINE CLIMBING IN THE INTERWAR PERIOD	10
dr. Peter Mikša	10
Saša Mesec	10
Jure K. Čokl	10
PAVLA JESIH – SKALAŠKA KRALJICA Z ŽALOSTNO USODO /	12
PAVLA JESIH – A QUEEN OF TOURIST CLUB SKALA WITH A SAD FATE.....	12
Jure K. Čokl	12
HENRIK TUMA IN RUDOLF BADIJURA – IMENOSLOVCA MED SKALAŠI /	13
HENRIK TUMA IN RUDOLF BADIJURA – MOUNTAIN-CLIMBING ONOMASTICIANS	13
dr. Matjaž Geršič	13
dr. Primož Gašperič	13
dr. Matija Zorn.....	13
HENRIK TUMA IN NJEGOVA PISNA ZAPUŠČINA /	15
HENRIK TUMA AND HIS WRITTEN LEGACY.....	15
dr. Peter Mikša	15
JANKO RAVNIK – GLASBENIK ZA OBJEKTIVOM /	16
JANKO RAVNIK – MUSICIAN BEHIND THE LENS	16
dr. Katarina Bogunović Hočevar.....	16
80 LET KULTNE FOTOGRAFIJE JE ZAZNAMovala RAZISKAVA, KI JE RAZKRILA PRAVEGA AVTORJA /	17
80 YEARS OF CULT PHOTOGRAPHY WAS MARKED BY A RESEARCH THAT REVEALED THE TRUE AUTHOR.....	17
Jure K. Čokl	17
ODPRTA MEJA TRŽAŠKEGA MEDVOJNEGA SKALAŠTVA /	19
NO BORDERS CLIMBING IN TRIESTE BETWEEN THE TWO WORLD WARS	19

Jernej Šček	19
DEDIŠČINA TK SKALE V MUZEJU ŠPORTA /	21
THE HERITAGE OF TK SKALA IN THE SPORTS MUSEUM	21
dr. Aleš Šafarič	21
dr. Tomaž Pavlin	21
RAZPOKE V SKALI /	23
CRACKS IN THE TOURIST CLUB SKALA	23
mag. Borut Peršolja	23
DEDIŠČINA SKALAŠEV V SLOVENSKEM PLANINSKEM MUZEJU /	24
HERITAGE OF THE ALPINE CLIMBING CLUB SKALA AT THE SLOVENIAN ALPINE MUSEUM	24
Saša Mesec	24

PROGRAM, petek, 29. 1. 2021

POZDRAVNI NAGOVORI:

9:00 – 9:15

Irena Lačen Benedičič, v. d. direktorice muzeja

France Sevšek, podpredsednik SGK Skala

Martin Šolar, podpredsednik Planinske zveze Slovenije

PREDAVANJA:

9:15 - 9:30 Peter Mikša: **Od Turistovskega do Alpinističnega kluba Skala (1921-1941)**

9:30 - 9:40 Saša Mesec, Jure K. Čokl, Peter Mikša: **Ženski alpinizem med obema vojnama**

9:40 - 9:50 Jure K. Čokl: **Pavla Jesih – skalaška kraljica z žalostno usodo**

9:50 - 10:00 Matjaž Geršič, Primož Gašperič, Matija Zorn: **Henrik Tuma in Rudolf Badjura – imenoslovca med Skalaši**

10:00 - 10:10 Peter Mikša: **Henrik Tuma in njegova pisna zapuščina**

10:10 – 10:20 Katarina Bogunović Hočevar: **Janko Ravnik – glasbenik za objektivom**

10:20 – 10:30 Jure K. Čokl: **80 let kulturne fotografije je zaznamovala raziskava, ki je razkrila pravega avtorja**

10:30 – 10:40 Jernej Šček: **Odprta meja tržaškega medvojnega skalaštva**

10:40 – 10:50 Aleš Šafarič, Tomaž Pavlin: **Dediščina TK Skale v Muzeju športa**

10:50 – 11:00 Borut Peršolja: **Razpoke v Skali**

11:00 – 11:15 Saša Mesec: **Dediščina Skalašev v Slovenskem planinskem muzeju**

11:15 **Razprava in zaključek**

Organizatorji si pridržujemo pravico do spremembe programa.

KOLOKVIJU NA POT

Irena Lačen Benedičič,

vršilka dolžnosti direktorice Gornjesavskega muzeja Jesenice

V Slovenskem planinskem muzeju hranimo kulturno dediščino slovenskega planinstva, gorništva, alpinizma in s tem povezanih dejavnosti. Slikovito in izvirno jo vključujemo v naše razstave in dogodke. Raziskujemo skoraj vse vidike alpskega življenja in duha – teme univerzalnih razsežnosti –, hkrati pa utrjujemo in spodbujamo alpsko, nacionalno identiteto. Slovenci smo narod, ki je svojo identiteto tako v preteklosti kot tudi sedanjosti iskal, utrjeval in dokazoval prav v gorah. Predani smo spoštovanju kulturne in naravne edinstvenosti alpskega sveta.

Pred desetimi leti smo pripravili razstavo s katalogom *Trden kakor skala*, ki jo zaradi aktualnosti ponovno ponujamo javnosti.

Kustodinja Elizabeta Gradnik je opisala delovanje skalašev. Ti so bili poleg Slovenskega planinskega društva in drenovcev, njihovih športnoidejnih predhodnikov, še ena organizacija, ustanovljena po prvi svetovni vojni. V gorniškem klubu Skala so se združili mladi, ki jim hoja po nadelanih poteh in predvsem gospodarska dejavnost planinske organizacije niso več zadoščali. Mikala jih je strma turistika, ki so jo gojili in širili v vseh panogah. Obdobje delovanja Skale velja za eno najbolj vsestransko bogatih v slovenski planinski in gorniški zgodovini ter začetek organiziranega slovenskega alpinizma. Skrbeli so za plezanje in alpinistiko, smučanje in sankanje, za kulturno dejavnost, gradnjo turistovskih in smučarskih zavetišč, markiranje poti in reševanje ponesrečencev, pa tudi za razvedrilo in izlete. Klub je bil ustanovljen na svečnico, 2. februarja, leta 1921. V dvajsetih letih delovanja je zrasel v močno avantgardno organizacijo. V začetku druge svetovne vojne je zaradi obvezne priključitve italijanski organizaciji raje prenehal delovati. V devetdesetih letih dvajsetega stoletja je njegov duh ponovno oživel. Z namenom združevati gorniške klube in gojiti slovensko gorniško izročilo je v obliki zveze gorniških klubov 23. junija 1997 nastal Slovenski gorniški klub Skala, zveza gorniških klubov.

Dr. Miha Potočnik je zapisal, da so skalaši »izoblikovali lik alpinista, lik gornika, ki še danes mnogim ljudem služi kot vzor in bo tak tudi ostal.«

Na kolokviju z znanstveniki in raziskovalci osvetljujemo bolj ali manj znana dejstva o delovanju skalašev in gorniški dediščini ter pomen te organizacije z več vidikov.

Udeležencem hvala za sodelovanje, zaradi katerega je Slovenski planinski muzej živo stičišče planinske zgodovine, kjer skupaj ustvarjamo prostor spomina in navdiha ter tkemo trdno navezo za vrhove prihodnosti.

Vsem gornikom iskrene čestitke z željo, da bomo ohranjali poslanstvo skalašev in znali gojiti prisrčno tovarištvo, kot se je prepletalo med njimi.

POVZETKI

**OD TURISTOVskega DO ALPINISTIČNEGA KLUBA SKALA (1921–1941) /
FROM THE TOURIST CLUB SKALA TO THE ALPINE CLUB SKALA (1921–1941)**

dr. Peter Mikša, docent, Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
peter.miksa@ff.uni-lj.si

Povzetek:

Avtor prispevka v uvodnem pregledu podaja najpomembnejše prelomnice kluba Skala od ustanovitve leta 1921 pa vse do konca delovanja v prvih dneh 2. svetovne vojne na Slovenskem. Orisano je delovanje, vloga kluba v širšem športno-kulturno-družbenem kontekstu, prikazani so najpomembnejši predstavniki kluba ter njih delovanje.

Ključne besede:

Turistovski klub Skala, Alpinistični klub Skala, alpinizem, smučanje, film, Triglav

Abstract:

In the introductory overview the author highlights the most important watershed moments of the Club Skala from its establishment in 1921 to its discontinuance in the first days of World War II in Slovene ethnic territory. The paper outlines the club's operation, its role in a broader context of sport, culture and society; additionally, it introduces its most prominent members and their activities.

Keywords:

Tourist Club Skala, Alpine Club Skala, alpinism, skiing, film, Triglav

SLOVENSKI ŽENSKI ALPINIZEM MED OBEMA VOJNAMA /

SLOVENE WOMEN'S ALPINE CLIMBING IN THE INTERWAR PERIOD

dr. Peter Mikša, docent, Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
peter.miksa@ff.uni-lj.si

Saša Mesec, univerzitetna diplomirana geografinja, kustodinja za planinstvo, Gornjesavski muzej Jesenice, enota Slovenski planinski muzej, Triglavska cesta 49, SI – 4281 Mojstrana, Slovenija
sasa.mesec@planinskimuzej.si

Jure K. Čokl, univerzitetni diplomirani kulturolog, doktorski študent zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani
Ulica Manice Komanove 13, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
jure.cokl@gmail.com

Povzetek:

Obdobje med obema vojnama (1918–1941) je bil čas, ko so se moči slovenskih alpinistk in alpinistov usmerjale v ohranjanje primata v slovenskih stenah. Od leta 1921 dalje so se združevali v Turistovskem klubu Skala, v katerem so pečat vtisnile ženske. Mira Marko Debelak je bila v navezi s Stankom Tominškom leta 1926 v *Direktni smeri* severne stene Špika, ko je bila prvokrat dosežena zgornja V. stopnja. Med prepoznavnimi plezalkami izstopa tudi Pavla Jesih, ki je med drugim sodelovala v epilogu tega obdobja, in sicer pri plezanju dotlej še neosvojene VI. težavnostne stopnje v Čopovem stebru leta 1945.

Ključne besede:

ženski alpinizem, TK Skala, prvenstvene smeri, Mira Marko Debelak, Pavla Jesih

Abstract:

The period between the First and Second World Wars (1918 - 1941) was a time when the efforts of Slovene alpine climbers, both men and women, were directed at

retaining the lead in Slovene walls. From 1921 they joined forces within the framework of the alpine climbing club known as the Tourist Club Skala, with women leaving an important mark on their successes. Mira Marko Debelak was in a rope team with Stanko Tominšek in 1926 when they ascended the *Direct Route* in the north face of Špik, the first time an upper grade V. route was climbed. Also noteworthy among women climbers is Pavla Jesih who, among other achievements, also participated in the epilogue of this period, climbing the previously unsurpassed grade VI route in Čop's Pillar in the north face of Triglav in 1945.

Keywords:

women's alpine climbing, Alpine climbing club Skala, new routes, Mira Marko Debelak, Pavla Jesih

PAVLA JESIH – SKALAŠKA KRALJICA Z ŽALOSTNO USODO /

PAVLA JESIH – A QUEEN OF TOURIST CLUB SKALA WITH A SAD FATE

Jure K. Čokl, univ. dipl. kulturolog,
doktorski študent zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani,
novinar Radia Slovenija, RTV Slovenija, Kolodvorska 2 – 4, 1000 Ljubljana
jure.cokl@gmail.com, 051 693 191

Povzetek:

Pavla Jesih je v relativno kratkem času dosegla več kot velika večina njenih soplezalcev v tem obdobju. Če se ne bi ponesrečila med plezanjem v Mojstrovki in če ne bi prišlo do 2. svetovne vojne, bi morda lahko dosegla še več. Kljub temu je z Miro Marko Debelak postala ena izmed ikon slovenskega medvojnega alpinizma in eno izmed najbolj znanih imen v zgodovini slovenskega ženskega alpinizma. Vendar Pavla Jesih ni bila zgolj alpinistka, ampak tudi izjemna podjetnica in aktivistka, ki je med vojno pomagala pri uporabi proti okupatorju in s svojim posredovanjem gotove smrti rešila svojega takratnega partnerja. Pavla Jesih je s svojo pripadnostjo TK Skala ponazarjala pravi skalaški duh.

Ključne besede:

alpinizem, vojna, Pavla Jesih, skalaši, plezanje, zgodovina, šport

Abstract:

Pavla Jesih achieved more than the vast majority of her fellow climbers in this period in a relatively short time. If she hadn't had an accident while climbing in Mojstrovka and if there hadn't been II. world war, perhaps she could have achieved even more. Nevertheless, with Mira Marko Debelak she became one of the icons of Slovenian interwar mountaineering and one of the most famous names in the history of Slovenian women's mountaineering. However, Pavla Jesih was not only an alpinist, but also an exceptional entrepreneur and activist who helped in the rebellion against the occupier during the war and has saved her partner of certain death. Pavla Jesih, with her affiliation with TK Skala, exemplified the true spirit of TK Skala.

Keywords:

mountaineering, war, Pavla Jesih, rock climbers, climbing history, sports

HENRIK TUMA IN RUDOLF BADJURA – IMENOSLOVCA MED SKALAŠI /

HENRIK TUMA IN RUDOLF BADJURA – MOUNTAIN-CLIMBING ONOMASTICIANS

dr. Matjaž Geršič, dr., znanstveni sodelavec, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika in Komisija za standardizacijo zemljepisnih imen Vlade Republike Slovenije, Geografski inštitut Antona Melika, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

matjaz.gersic@zrc-sazu

dr. Primož Gašperič, dr., znanstveni sodelavec, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

primoz.gasperic@zrc-sazu.si

dr. Matija Zorn, dr., znanstveni svetnik, izredni profesor, ZRC SAZU, Geografski inštitut Antona Melika, Novi trg 2, 1000 Ljubljana

matija.zorn@zrc-sazu.si

Povzetek:

Zemljepisna imena so zrcalo časa in prostora njihovega nastanka. Ker so del živega jezika, so tako kot celotni besedni korpus, podvržena spreminjanju. Posebej ogroženi so mikrotoponimi v gorskem svetu, saj se njihova vloga zaradi opuščanja gospodarjenja na višjih nadmorskih višinah postopoma izgublja, številna pa so šla v pozabo. Ker jih obravnavamo tudi kot nesnovno kulturno dediščino, je siromašenje imenske mozaičnosti velika škoda. Zemljepisna imena pa imajo še eno pomembno vlogo – gre za neke vrste znamenja razširjenosti posameznega jezika oziroma namero po prisvajanju ozemlja v preteklosti. Skalaši, med njimi Tuma in Badjura, so se različnih funkcij zemljepisnih imen dobro zavedali in jim pri svojem delu posvetili posebno pozornost. Nekaj te bomo skušali osvetliti v prispevku.

Ključne besede: zemljepisno ime, mikrotoponim, imenoslovje, zemljevid

Abstract:

Geographical names reflect the times and places where they arose. Because they are part of the living language, like all other lexemes in the language they are subject to change. Microtoponyms in mountain areas are especially threatened because, due to the abandonment of agricultural activities at high elevations, their role is gradually disappearing and some have already passed into oblivion. Because they are also considered part of intangible cultural heritage, the impoverishment of this rich patchwork of names is a great loss. Geographical names play another important role: they serve as indicators of the spread of a particular language, or of past aspirations to acquire territory. Members of the Skala mountain climbing club, including Henrik Tuma and Rudolf Badjura, were well aware of the various functions of geographical names, and they dedicated special attention to them in their works. This article examines some of their efforts.

Keywords:

geographical name, microtoponym, onomastics, map

HENRIK TUMA IN NJEGOVA PISNA ZAPUŠČINA /

HENRIK TUMA AND HIS WRITTEN LEGACY

dr. Peter Mikša, docent, Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v

Ljubljani Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija

peter.miksa@ff.uni-lj.si

Povzetek:

Prispevek na primeru planinskih korespondentov v pisni zapuščini skalaša dr. Henrika Tume prikazuje širino in številčnost posameznikov, s katerimi je bil Tuma glede alpinističnih in planinskih vprašanj v stiku. Večji del gradiva iz obsežne zbirke do danes še ni bil objavljen. Tumovo zapuščino hrani Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici.

Ključne besede:

Henrik Tuma, zapuščina, alpinizem, dopisovanje, korespondenti, Skala

Abstract:

By way of example of Dr. Henrik Tuma's correspondence found in his written legacy, the paper demonstrates the broadness and quantity of his correspondents, with whom Tuma, a member of Skala, kept in touch and discussed questions related to climbing and mountaineering. The bulk of material from this extensive collection is yet to be published. Tuma's legacy is kept at the Research Station of the Scientific Research Centre of the Slovenian Academy of Sciences and Arts in Nova Gorica.

Keywords:

Henrik Tuma, legacy, correspondence, correspondents, Skala

JANKO RAVNIK – GLASBENIK ZA OBJEKTIVOM /

JANKO RAVNIK – MUSICIAN BEHIND THE LENS

dr. Katarina Bogunović Hočevar, docentka, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani,
Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
katarina.bogunovichocevar@ff.uni-lj.si
Telefon: 041 945 469

Povzetek:

Janko Ravnik je bil skladatelj in pianist. Bolj kot koncertna kariera ga je prevzelo komorno muziciranje, še bolj pa je bil predan pedagoškemu poklicu. Bil je sveži »duh« Novih akordov, ki pa je v skladateljstvu videl le eno od možnih in sebi ljubih glasbenih delovanj. Ravnikovo ustvarjalnost zaznamuje samosvoja pot, ki je nastajala ob dediščini slovenske glasbene preteklosti, ob pianistični poti, in je zaznamovana z izjemno ljubeznijo do narave, gora, z razkrivanjem potencialov na področju umetniške fotografije. Kot član Turistovskega kluba Skala, katerega predsednik je bil v dvajsetih letih prejšnjega stoletja, je v okviru le-tega ustanovil fotografski krožek.

Ključne besede:

Janko Ravnik, pianist, skladatelj, fotograf, TK Skala

Abstract:

Janko Ravnik was a composer and pianist. More than a concert career, he was overwhelmed by chamber music, and even more by his devotion to the teaching profession. He was the fresh "spirit" of the Novi akordi, but he saw composing as only one of the possible and beloved musical activities. Ravnik's creative work is marked by his own path, which was created along the heritage of the Slovenian musical past, along the piano path, and is characterised by an extraordinary love for nature, the mountains and the discovery of potential in the field of art photography. As a member of Skala Tourist Club, of which he was president in the 1920s, he founded a photography club within it.

Keywords:

Janko Ravnik, pianist, composer, photographer, TK Skala

80 LET KULTNE FOTOGRAFIJE JE ZAZNAMOVALA RAZISKAVA, KI JE RAZKRILA PRAVEGA AVTORJA /

80 YEARS OF CULT PHOTOGRAPHY WAS MARKED BY A RESEARCH THAT REVEALED THE TRUE AUTHOR

Jure K. Čokl, univ. dipl. kulturolog, doktorski študent zgodovine na Filozofski fakulteti
Univerze v Ljubljani, novinar Radia Slovenija,
RTV Slovenija, Kolodvorska 2 – 4, 1000 Ljubljana
jure.cokl@gmail.com, 051 693 191

Povzetek:

Fotografija za predvojno obdobje tipično oblečenega alpinista, ki razkoračen stoji v kaminu in zabija klin, je verjetno ena izmed najbolj znanih fotografij v zgodovini slovenskega alpinizma. Vsaka leta je bila pripisana dr. Stanku Tominšku, na njej pa naj bi bil Miha Potočnik. Po skoraj točno 80 letih je fotografija s temi podatki prišla v roke vnukinji Viktorja Žagarja Zali Žagar, ki je začela preverjati dejstva, za katera je bila od nekdaj prepričana, da ne morejo biti napačna. Spodbudila je raziskavo, na podlagi katere je avtorju članka in sodelavcem uspelo potrditi hipotezo o pravem avtorju fotografije ter plezalcu, ki je na njej. Raziskava je potrdila, da sta na fotografiji v resnici člana Turistovskega kluba Skala Viktor Žagar in njegov soplezalec Ivan Gartner leta 1939 v Hornovi smeri v Jalovcu.

Ključne besede:

fotografija, alpinizem, gore, Žagar, Gartner, Skala

Abstract

A photography of a typically dressed climber from the pre-war period, standing in the climbing route and swinging a hammer is probably one of the most famous photographs in the history of Slovenian alpinism. The cult photography has been attributed to dr. Stanko Tominšek, and Miha Potočnik. After almost exactly 80 years, the photo with this information came into the hands of Viktor Žagar's granddaughter Zala Žagar, who began to check the facts, which she had always been convinced could not be wrong. She encouraged research, based on which the author of the article and collaborators were able to confirm the hypothesis about the real author of the photo and the climber on it. The research confirmed that the photo actually shows members of the Turistovski klub Skala, Viktor Žagar and his fellow climber Ivan Gartner in 1939 in Horn's direction in Jalovec.

Keywords:

photography, mountaineering, mountains, Žagar, Gartner, Skala

ODPRTA MEJA TRŽAŠKEGA MEDVOJNEGA SKALAŠTVA /

NO BORDERS CLIMBING IN TRIESTE BETWEEN THE TWO WORLD WARS

Jernej Šček, profesor filozofije in zgodovine, doktorand sociologije kulture,
Znanstveni licej Franceta Prešerna v Trstu, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani,
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
jernejscek@hotmail.com, 0039 338 76 59 709

Povzetek:

Izkušnja tržaških skalašev med obema vojnoma je paradigmatična. Zgodbe in srečanja v Dolini reke Glinščice od srede 20. do začetka 30. let so kot okno v svet obmejne gorske kulture, ki z alpinizmom kot protipolitičnim dejanjem presega športne okvirje. V senci Emilia Comicija so pobudniki prostega plezanja vzdrževali slovensko-italijanske odnose tudi tedaj, ko je postalo javno izražanje slovenstva ilegalno. Medvojni stiki med slovenskimi in italijanskimi skalaši na Tržaškem so zgled nenasilnega upora proti fašistični izključevalni ideologiji, pričevanje pluralnosti obmejnega območja in identitetne zavesti, ki je hkrati ukoreninjena in odprta do drugega, ter živ opomin o tem, da slovenstvo od nekdanje presega državne meje, tudi v zgodovini (in sedanjosti) slovenskega alpinizma.

Ključne besede:

tržaški alpinizem, obmejnost, neizključevalna identiteta, slovensko-italijanski odnosi, nenasilni odpor, Dolina Glinščice

Abstract:

The historical case of rock climbing in Trieste between the two World Wars is paradigmatic. The aggregational stories in Rosandra Valley in the late twenties and early thirties of the twentieth century can serve as an example of a no borders mountain culture, which maintained the relationships between slovenian and italian community alive even in the context of fascist regime. In the shadow of Emilio Comici

was taking place a unique social experiment of coexistence of different cultures, as a historical testament to non-exclusive identity and non-violent resistance in borderland.

Keywords:

rock climbing in Trieste, borderness, non-exclusive identity, Slovenian-Italian relations, non-violent resistance, Rosandra Valley

DEDIŠČINA TK SKALE V MUZEJU ŠPORTA /

THE HERITAGE OF TK SKALA IN THE SPORTS MUSEUM

dr. Aleš Šafarič, dr./kustos, Zavod za šport Republike Slovenije Planica, oddelek Muzej športa
ales.safaric@muzejsporta.si
Telefon: 041 272 007

dr. Tomaž Pavlin, docent, Zavod za šport Republike Slovenije Planica, oddelek Muzej športa
tomaz.pavlin@muzejsporta.si
Telefon: 041 272 007

Povzetek:

Muzej športa kot ustanova za zbiranje, hranjenje, raziskovanje in predstavljanje slovenske športne dediščine hrani gradivo, ki vsebinsko pokriva številne panoge, časovno pa sega vse do 19. stoletja. Turistovski klub Skala je med obema svetovnima vojnama s svojim delovanjem začrtal smer razvoja slovenskega alpinizma, pomemben pečat pa pustil tudi v smučanju, katerega bogato gradivo med drugim hrani Muzej športa. Med njim so predmeti vidnih članov Skale, ki skupaj dajejo lep oris delovanja kluba in širše vloge članstva v slovenskem športu kot tudi na drugih področjih družbenega življenja. Pri tem gre izpostaviti skalaša Staneta Predaliča in Albina Kolba, ki sta sodelovala tudi pri začetkih slovenskega kajakaštva, sicer pa bila sokola in športnika, športna organizatorja ter podjetnika. Kolb je leta 1930 odprl istoimensko tovarno športne opreme v Vižmarjih, dve leti kasneje pa s Predaličem še znano športno trgovino v Ljubljani. Njun največji uspeh je bila lastna znamka smuči Beka, za katero sta bila mednarodno nagrajena.

Ključne besede:

TK Skala, Stane Predalič, Albin Kolb, Slava Kerševan, Minca Rabič, Ante Gnidovec

Abstract:

Sports Museum, as an institution for the collection, preserve, research and presentation of Slovenian sports heritage, keep material that covers many sports and dates back to the 19th century. In the period between the two world wars, the Alpine club Skala outlined the direction of the development of Slovenian mountaineering, and also left an important mark in skiing, the rich material of which is kept by the Sport Museum. Among them are objects of prominent members of Skala, which together give a beautiful outline of the club's activities and the broader role of membership in Slovenian sports as well as in other areas of social life. Stane Predalič and Albin Kolb, who also participated in the beginnings of Slovenian kayaking, were also members of gymnastics organization Sokol and athletes, sports organizers and entrepreneurs. Kolb opened sports factory in Vižmarje in 1930, and two years later the well-known sports store in Ljubljana with Predalič. Their biggest success was their own Beka ski brand, for which they were internationally awarded.

Keywords:

TK Skala, Stane Predalič, Albin Kolb, Slava Kerševan, Minca Rabič, Ante Gnidovec

RAZPOKE V SKALI /

CRACKS IN THE TOURIST CLUB SKALA

mag. Borut Peršolja, magister geografskih znanosti

Ulica Simona Jenka 13a, SI – 1230 Domžale, Slovenija

borut.persolja@guest.arnes.si

Povzetek:

Ustanovitev Turistovskega kluba Skala pomeni kakovostno dopolnitev dotedanjega delovanja Slovenskega planinskega društva. Obnovitev njenega delovanja po drugi svetovni vojni ni bila smiselna, ves čas pa je bilo in je še vedno aktualno skalaško pojmovanje in njihov odnos do gora. Ob Planinski zvezi Slovenije je zato Slovenski gorniški klub Skala – zveza gorniških klubov druga planinska organizacija, ki deluje v slovenskih gorah. Pripadnost idejam Skale, kot demokratične, domoljubne in nepolitične organizacije, se izraža z dejavnostjo v gorah in v dolini.

Ključne besede:

gore, gorništvo, Turistovski klub Skala, Slovenija

Abstract:

The establishment of the Tourist Club Skala signifies an important supplementation to The Slovene Mountaineering Society's work up until that point. Resuming with the activities after no longer made sense after, however, their concepts and attitude towards mountaineering remained very much alive. This is why the Union of the Tourist Clubs Skala was the second mountaineering organization operating in Slovenian mountains, next to the Alpine Association of Slovenia. Belonging to the ethos of Skala, a democratic, patriotic and non-political organization, is reflected in the activities in the valley as well as in the mountains.

Keywords:

mountains, mountaineering, The Tourist Club Skala, Slovenia

DEDIŠČINA SKALAŠEV V SLOVENSKEM PLANINSKEM MUZEJU /

HERITAGE OF THE ALPINE CLIMBING CLUB SKALA AT THE SLOVENIAN ALPINE MUSEUM

Saša Mesec, univerzitetna diplomirana geografinja, kustodinja za planinstvo,
Gornjesavski muzej Jesenice, enota Slovenski planinski muzej,
Triglavska cesta 49, SI – 4281 Mojstrana, Slovenija
sasa.mesec@planinskimuzej.si

Povzetek:

Slovenski planinski muzej v Mojstrani je enota Gornjesavskega muzeja Jesenice. Hrani kulturno dediščino slovenskega planinstva, gorništvá, alpinizma, gorskega reševanja in drugih s planinstvom in gorništvom povezanih dejavnosti. Gradivo (vključno z bogato dediščino članov Turistovskega kluba Skala) predstavljamo na stalni razstavi *Vzpon na goro* in hranimo v depojih. Javnosti ga predstavljamo na občasnih razstavah, kot je bila ob 90. obletnici TK Skala *Trden kakor skala*.

Ključne besede: Slovenski planinski muzej, TK Skala, razstava, planinstvo, depo

Abstract:

The Slovenian Alpine Museum in Mojstrana is a unit of the GMJ – Gornjesavski Muzej Jesenice. It holds the cultural heritage of Slovene mountaineering, hiking, alpine climbing and other activities related to mountains and mountaineering. The material (including the rich heritage of members of the alpine climbing club TK Skala) is presented at our permanent exhibition *Vzpon na goro* (Climbing the Mountain) as well as kept in our stored archives. We present it to the public at temporary exhibitions such as that commemorating the 90th anniversary of TK Skala, *Trden kakor skala* (Rock-hard*).

*NB The club's name Skala means rock in Slovene

Keywords: Slovenian Alpine Museum, TK Skala, exhibition, mountaineering, stored archives